

હિન્દુસ્તાનમાં અનેલો માલ વાપરો.

રાષ્ટ્રીય કુસુમાવલી

ચાને
(રાષ્ટ્રીય ગીત સંગ્રહ)

સંગ્રહક અને પ્રકાશક

કેનેયંદ લલ્લુભાઈ. દધાલીઆવાલા

પુના કુમાર

સંવત ૧૯૮૬ વ્યસાક સુદી ૧

પરોલી આશ્રમ]

કિ ૧-૧-૦

[પ્રત ૧૦૦૦

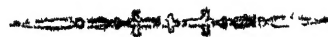
વિદેશી માલનો બહિષ્કાર કરો.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
૪૨૧ પી. સી. રોડ, નં. ૧૦૬

નોંધ

મજકુર કુસુમાવલીની પહેલી આવૃત્તિ પ્રકાશકના સ્વર્ગસ્થ પુત્ર ભાઈ બાપુ ના રમણાર્થે વિના મુલ્યે આપવાની યોજના હતી. પરંતુ કુસુમાવલી નો સદુપયોગ થાય એવી ઇચ્છાથી તેની કિંમત રાખી વસુલ થતી કુલ્યે ઉત્પન્ન “કાંગ્રેસ હોસ્પીટલ” માં મોકલવાનું નીર્ણય કયું છે.

ત્રી. દે. કામદાર

આભાર:—મી. ત્રીભોવનદાસ દેવજીભાઈ કામદારે. તથા મી. પી. અમુલખદાસ તારાચંદ શાહે મારા કાર્યમાં સહાનુભૂતી દર્શાવી તે માટે તેઓનો આભાર માનું છું.

તેમજ “કમરશીયલ પ્રેસના” અધિપતીએ કંઈપણ નફા ન લેતાં ત્વરાથી છાપી આપવા જે ભોગ આપ્યો છે તે માટે તેમનો પણ આભાર માનું છું.

પ્રકાશક.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૩૩૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રાષ્ટ્રીય કુસુમાવલી

વિષય ૬ - : ૬૨૧

અર્પણ

મહારાજે તે પ્રિય બાળુ-!! કે જેને સ્વર્ગસ્થ થયે પાંચ માસ પુરા થઈ જઈ માસની શરૂઆત પણ થઈ ચુકી.

એ નિર્દોષતાની જીવંત સુતિ-!

અણખીલ્યાં પુષ્પ સમ જગતનું અજવાળું જેવા જન્મ્યો અને (પોતાના જન્મ પછી થોડાજ વખતમાં સ્વર્ગંગત થએલી તેની માતાની પાછળ) લગભગ બે વરસનું સુદૃઢ જીવન ભોગવી અંતે આ ક્ષણ ભંગુર દેહનો ત્યાગ કરી ગયો. છતાં જીવો હોત તો કદાચ નરસરત નીવડ્યો હોત. એ ભાવના ન ભુલાવાથી તે સ્વર્ગસ્થ બાળુડાની કૃપામ યાદ રહિવા માટે આ નાનકડું સંગ્રહસ્થાનને અર્પણ કરી મારા મનનું શાંતિન કરું છું.

પુના કેમ્પ
સં. ૧૯૮૬ અસાડ સુદી ૧

પ્રભુ એ સ્વર્ગસ્થ આત્માને
શાંતિ આપો એવું ઇચ્છનાર
કૃતેચ્છંદ.

ગીતાની અનુક્રમણિકા

<p>૧ જન્મ ભૂમિનું જયમંગળ</p> <p>૨ વંદે માતરમ્</p> <p>૩ વૃણુવ જન તો તેને કહીએ.</p> <p>૪ માતૃ ભૂમિને નમન</p> <p>૫ અમે તો ભારત ભૂમિનાંબાળ</p> <p>૬ ઉડો સૌ જાગો ભારત વીર</p> <p>૭ કર્મ વીર ધીર નેક ન્યાયી રણવીર</p> <p>૮ અહિંસા યત્ન</p> <p>૯ વિદ્યન વિનાશક રેંટીયો</p> <p>૧૦ ખાદી ખરી ખાનદાન</p> <p>૧૧ સજો સહુ અંગપર ખાદી</p> <p>૧૨ ખાદીમાંજ ખાનદાની</p> <p>૧૩ ખાદીનો મંત્ર</p> <p>૧૪ મહાત્માજી તો પોકાર</p> <p>૧૫ હવે તો વાપરો ખાદી</p> <p>૧૬ લગાડો આગ ફેશનને</p> <p>૧૭ ગાંધી આજા માનીલે</p> <p>૧૮ ખાદી ધરેને અંગ</p> <p>૧૯ સ્વરાજ્ય લેવું રહેલ છે</p> <p>૨૦ હિંદ ઉપર ગોળીનું શું તોફાન</p>	<p>૨૧ રાજા તેને જાણવો</p> <p>૨૨ પરવા નથી</p> <p>૨૩ વીરવર ગાંધી</p> <p>૨૪ બને હમ હિન્દકે યોગી</p> <p>૨૫ અરે સખ હી જલ વાય</p> <p>૨૬ બલિદાન હો હમારા</p> <p>૨૭ છીન શકિત હે નહી.</p> <p>૨૮ મુખારિક હો</p> <p>૨૯ શુદ્ધ વંદે માતરમ્</p> <p>૩૦ ખાદીકા ડંકા</p> <p>૩૧ સંદેશા પુજ્ય ગાંધીકા</p> <p>૩૨ ચરખા ચલા ચલાકે</p> <p>૩૩ આગયા હે કર્મ યુગ કુળ</p> <p>૩૪ રાષ્ટ્રપતિ જવાહરલાલ</p> <p>૩૫ ગાંધી ટોપી વાલોંને</p> <p>૩૬ જનહો ખાદી વાપરા</p> <p>૩૭ હિંદ વાસી જાગીયે</p> <p>૩૮ વિજયી વિશ્વ ત્રિરંગા ખ્યારા</p> <p>૩૯ ભારત હમારા દેશ હય</p> <p>૪૦ ઝંડા વંદન</p>
---	--

જન્મભૂમિનું જયમંગળ

- જય મંગળ પ્રિય જન્મ ભૂમિનું ગળવીયે. (ટેક)
- રઘુવીર સમ વીરલ વીર ભારતી સૂભટ સૂધીર.
ભીર સમુદ્રને હિમાલયે ઉછાળીયે. જય મંગળ ૧
- જનનીઅંક ઝીલીયે ઝનુની રંગ રેલીયે
આત્મબળ ઉભસથી બધું ઉભળીયે. જય મંગળ ૨
- સત્ય અર્થ સજ્જ થાઓ વિજય વાવટો ઉડાવો
વીરધર્મથી સદા ધરા ધૂળવીયે. જય મંગળ ૩
- ભૂતળ ફેડી ફેડીયે ઉંડી જટો ઉખેડીયે
દોરને દમામ દેશનો જમાવીયે. જય મંગળ ૪
- સ્થિતિ સમય સ્વીકારીયે પ્રવ્રત્ત યજ્ઞ યોજીયે,
જાતને સ્વદેશ કાજ કાં ન હોમીયે, જય મંગળ ૫
- દેશ સેવના સ્વધર્મ અન્ય ન કર્તવ્યકર્મ,
આત્મ ભાવથી બધું પ્રભુમય પીછાનીયે. જય મંગળ ૬

રાષ્ટ્રગીત (પ્રાર્થના ભાષા સં.)

- વંદે માતરમ્ (૩)
- સુજલામ્ સુફલામ્ મલયજ શીતલામ્
સસ્ય શ્યામલામ્. માતરમ્ વંદે ૧
- શુભ્ર જ્યોત્સ્ના — પુલકિત યામિનીમ્
કૃષ્ણ કુસુમિત — દ્રુમદલ શોભિનીમ્
સુહાસિનીમ્ સુમધુર ભાગિણીમ્
સુખદામ્.....વરદામ્.....માતરમ્ વંદે ૨

વૈષ્ણવ જન તો તેને કહીએ

વૈષ્ણવ જન તો તેને કહીએ, જે પીડ પરાઈ જાણે રે
પર દુઃખે ઉપકાર કરે ને, મન અભિમાન ન આણે રે
વૈષ્ણવ૦

સકળ લોકમાં સહુને વંદે, નિંદા ન કરે કેતીરે -
વાચ કાંઈ મન નિશ્ચલ રાખે, ધન્ય ધન્ય જનની તેની રે-
વૈષ્ણવ૦

સમદૃષ્ટિ ને તૃષ્ણા ત્યાગી, પર સ્ત્રી જેને માતરે
જીહવા થકી અસત્ય ન બોલે, પરધન નવ ઝાલે હાથરે
વૈષ્ણવ૦
મોહમાયા વ્યાપે નહિ જેને, દૃઢ વૈરાગ્ય જેના મનમાં રે
રામ નામ શું તાળી રે લાગી, સકળ તિરથ તેના તનમાં રે
વૈષ્ણવ૦

વણુ લોભી ને કપટ રહિત જે, કામ ક્રોધ નિવાર્યાં રે
ભણે નરસૈયો તેનું દર્શન કરતાં, કુળ ઈકાતેર તાર્યાં રે
વૈષ્ણવ૦

માતૃભૂમિને નમન (ચરખા ચલાવવાકે એ રાગ)

અય માતૃ ભૂમિ તેરે ચરણોંમેં શિર નમાઉં
મૈં ભક્તિ ભેટ અપની તેરી શરણમેં લાઉં— અય ૦ ૧
માથેં પે તૂં હો ચંદન છાતીપે તૂં હો માલા
જીહ્વાપે ગીત તૂં હો મેંતેરા નામ ગાઉં— અય ૦ ૨
જીસસે સુપૂત ઉપજે શ્રી રામકૃષ્ણ જૈસે
ઉસ તેરી ધૂલીકા મૈં નિજ શિશપે ચઢાઉં— અય ૦ ૩
થાની સમુદ્ર જીસકી ધુલિકા પહાન કરેકે
કરતા હું માન તેરે ઉસ પૈરકા મનાઉં— અય ૦ ૩

વે દેશ માન વાલે ચઢકર ઉતર ગયે સખ
 ગોરે રહે ન કાલે મુજકો હી એક પાઉં—અય૦ ૪
 સેવામેં તેરી સારે ભેદોકો ભલ જાઉં
 વહ પૂણ્ય નામ તેરા પ્રતિદિન સુનું સુનાઉં—અય૦ ૫
 તેરેહી કામ આવું તેરા હી મંત્ર ગાઉં
 મન ઔર દેહ તુઝપર બલિદાન મૈ ચઢાઉં—અય૦ ૬

૫

અમેતો ભારત ભૂમિનાં બાળ (ભાષા ગુ૦)

અમે તો ભારત ભૂમિનાં બાળ અમેને કેવળ એ પર ંહાલ.

નિરંતર કેવળ એ પર ંહાલ અમે તો૦ એ-ટેક

સ્વર્ગ સમી પરભૂમિ સુંદર ભલે રસમાં રમનાર
 અમ અંતરમાં એને તેજે પળભર નહિ ચમકાર—અમે તો૦ ૧
 રંક ભલે રહી માત અમારી તદ્દપિ તે અમ પ્રાણુ
 હયા ગેલ સલુણા દેતી શીખવે ઉન્નત ગાન—અમે તો૦ ૨
 અવર ભૂમિની ભુરકીમાં, નહિ ભરત અમે ભુલનાર
 પર માતાનાં લાડ લૂપેરાં, તે શું દુઃખ દળનાર—અમે તો૦ ૩
 અનેક પ્રત કંઈ અમે ઉજવશું ઝગતા સુર ઝમકાર
 ઉપા સમી બસ ભરત હસાવી જગવીશું જયકાર—અમે તો૦ ૪

૬

સ્વાતંત્ર્ય સમરંગણે આવાહન.

જાગો ભારત વીર ઉઠો સૌ - જાગો ભારત વીર—એ ટેક.
 અવલોકો આ ઉપા પ્રગટતી મુક્તિ ધગશ ગંભીર
 નિશા ગુલામીની જવરાખ ચીરાય ઘોર તીમીર—ઉઠો સૌ૦ ૧
 સિદ્ધરાજ વનરાજ સમાક્યાં છુપાઈ બેઠા ધીર
 પૃથુ પ્રતાપ શિવાજીનાં ક્યાં તાતાં તેજલ તીર—ઉઠો સૌ૦ ૨

જાગો ભારત વીર જવાહીર મોહ ન રાખો લગીર
 દેશોધારે અપાંવા બલીદાન બનો ભડવીર—ઉઠો સૌં ૩
 ગુલામ ભારત માતા રોતી દુર્બળ બન્યું શરીર
 વિશ્વ ભૂપણની હાય વિરૂપતા નયન ન લાવે નીર?—ઉઠો સૌં ૪
 માતૃદ્રોહનાં પ્રાયશ્ચિત લ્યો અપો શીર શરીર
 મુક્તિ સાટે કરી કેશરીયાં ધરી સત્યાગ્રહ સમશીર—ઉઠો સૌં ૫

૭

કર્મ વીર “ ગાંધીજી ” ને વિનંતી

કર્મ વીર ધીર નેક ન્યાયી રણવીર, આજ ઐક્યતાના પાઠને પઢાવજો.
 આજ સ્નેહ સુમનથી ભારતી વધાવજો (૨)
 શુદ્ધ ક્ષત્રિ ધર્મ ધારી દૂધને દીપાવજો (૨)
 વસુધરા ગળવજો (૨) માતૃમૃમિ તારજો (૨)
 સ્વતંત્રતાના મંત્રને શીખાવજો (૨) કર્મ વીર ધીરં

૮

અહિંસા યજ્ઞ (ગઝલ)

અહિંસા નાદથી આખું ગગન મંડળ ગળવી દ્યો,
 મરીને મંત્ર મરવાનો સકળ જનને સૂણાવી દ્યો.—૧
 તમારા માલને મિલકત જીવન એ ભારતીના છે,
 રિખાતી માવડી કાજે જીવન ધન સૌ લુટાવી દ્યો.—૨
 કહે છે કર્મ યોગી આ અહિંસા યજ્ઞ છેલ્લો છે,
 સમય છે સર્વ આવો યજ્ઞ-માં નસ્તક ચડાવી દ્યો.—૩
 પ્રભુ કેરી પ્રભુતા સૌ અહિંસામાં સમાઈ છે,
 જરા પરિણામ તેનું હિંસા- વાદીને બતાવી દ્યો.—૪

૯

વિધન વિનાશક રેંટીયો

(આ ગયા હું કર્મયુગકુળ એ રાગ)

- સ્ત્રીકારજો સૌ સ્નેહથી દુઃખ સિંધુ તરવા રેંટીયો
 માતને પર બંધનેથી મૂકત કરવા રેંટીયો—૧
 પૂર્વજોની રિદ્ધિસિદ્ધિ નિત્ય સ્મરવા રેંટીયો
 દેશની દારિદ્ર્યતાનું દુઃખ હરવા રેંટીયો—૨
 • દેશપર દિલમાં સદા સદ્ભાવ ભરવા રેંટીયો
 કાળના વિકાળ મુખમાં—થી ઉદ્ધરવા રેંટીયો—૩
 દુઃખને સુખના દિનોમાં ધૈર્ય ધરવા રેંટીયો
 શોકને સંતાપ સમયે રંગે ફરવા રેંટીયો—૪
 સ્વતંત્રતાની વાડીમાં સુખથી વિચરવા રેંટીયો
 સ્વરાજ્યની સુખસંપદાને રહેજો વરવા રેંટીયો—૫

૧૦

ખાદી ખરી ખાનદાન.

ખાદી ખરી ખાનદાન વાહુ મારી ખાદી ખરી ખાનદાન.

- લાખોને પાળે લાખો જીવાડે
 લાખોને શાન્તિ દેનાર—વાહુ—૧
 ઉનાળે ઠંડક શિયાળે ગરમી
 આપે ચોમાસે આરામ—વાહુ—૨
 નાણાં ખચાવે નાણાં વધારે
 નાણાંની રેલો ફેલાય—વાહુ—૩
 દુબકાળ ભાગે રોગોને કાઢે
 ચોરી લખાડીનો નાશ—વાહુ—૪
 ટાણે કટાણે કાળે દુકાળે
 ભાગ્યાની ભેર ખાસ—વાહુ—૫

સળે સહુ અંગપર ખાદી (ગઝલ)

વતનના નૂરથી રંગી મુલાયમ ને વળી સાદી
વિદેશી વસ્ત્રની દાદી સળે સહુ અંગપર ખાદી—૧
નયન ઝમતાં પુરાણી સૌ કલાની આવતાં યાદી
થવા ફરી મુલક આખાદી સળે સહુ અંગપર ખાદી—૨
તવારીખ ગાય “ભારતમાં” હુતી હુન્નર તણી ગાદી
લલાટે રહી અમર ખાદી સળે સહુ અંગ પર ખાદી—૩
વસી પરદેશી પોશાકે વતનની પૂર્ણ ખરખાદી
સ્વદેશી, શુભને સાદી સળે સહુ અંગપર ખાદી—૪

ખાદીમાંજ ખાનદાની (ભૈરવી-લાવણી)

ખાનદાની ખાદીમાં માનો ભારત ભૂપણ સમજી મન્ન,
દેશ ઉધ્ધારક વિપદ વિદારક ખાદીથી શોભે છે તન્ન.—૧
સ્વદેશ પ્રેમી હિન્દી હૈડે ખાદી પર ધરશે અનુરાગ,
દેશ દાઝની દર્પણ ખાદી કરાવતી ફેશનનો ત્યાગ.—૨
દીન દુઃખીની માતા ખાદી લાલનને પાલન કરનાર,
શક્તિ પ્રદાયક ભીખ નિવારક મોહ વિદેશીનો હરનાર.—૩
ધરનાં બાળક ઘંટી ચાટે ઉપાધ્યાયને આપે લોટ,
મૂર્ખ શિરોમણી પામર જનની ભારતમાં કહો કયાં છે ખોટ ?—૪
વિદેશીમાં પોઝીશન સમજી સ્વદેશીથી જે જન શરમાય,
તેનર ખરસમ ભૂમી ભાર થઈ ધિક્ધિક્ પામીને કરમાય,—૫
ગાંધીજી ને સુખકર સમજી ધરજો ઉરમાં ખાદી પ્રેમ,
હોળીમાં આળી પરદેશી સ્વદેશીનો લ્યો સત્વર નેમ.—૬
લાજ દાઝને સાજ વધારે ઉન્નતિકારણ એ શુભતાજ,
ખાનદાની ખાદીમાં માની સ્થાપો સ્નેહે સદૃશ સ્વરાજ.—૭

૧૩

ખાદીનો મંત્ર (ગઝલ)

બજવી મોહને બંસી લણાવ્યો પાઠ ખાદીનો,
 જગાડયું હિન્દ આખાને સુણાવ્યો મંત્ર ખાદીનો.—૧
 વિદેશી માલમાં મોહી બન્યા છો દેશના દ્રોહી,
 દયા એ મોહને લાવી બતાવ્યો માર્ગ ખાદીનો.—૨
 નીહાળી માલ પરદેશી બન્યો તો દેશ દીવાનો
 અજબ એ બંસીના નાદે બનાવ્યો ભકત ખાદીનો,—૩
 થતો બરબાદ જે પૈસો બધો આ દેશમાં રહેશે.
 આખાદી દેશની કરવા કર્યો ઉદ્ધાર ખાદીનો,—૪
 વિદેશી વસ્ત્ર પહેરીને કરેલાં પાપ ધોવાને.
 હવે પસ્તાઈને બંધુ ધરી લે વેશ ખાદીનો,—૫
 ઘરોઘર રેંટીયા રાખો ઘરોઘર નીપજો ખાદી.
 હજારો રંક કુટુંબો ધરે એહસાન ખાદીનો,—૬
 લુંટાવીને બધી દોલત ખરાબી દેશની કીધી.
 ખીલવવા દેશની સિદ્ધિ સ્વીકારો મંત્ર ખાદીનો,—૭
 જીએ સ્વતંત્રતા પાછી સુતરને તાંતણે આવે.
 સુધારી હિન્દનું લાવી ધરોને વેશ ખાદીનો,—૮
 શીખામણુ ધ્યાનમાં લાવી હૃદયમાં હામ ધારીને
 શરમ દીલથી હઠાવીને સ્વીકારો મંત્ર ખાદીનો.—૯

૧૪

માહાત્માજીનો પોકાર

(શાંતિ પળાવે ગાંધીજીરે એ હિંદુ મુસલમાન એ-રાગ)
 સાબરમતીનો સાધુરે પોકારીશું કહે. ભારતનો સંન્યાસીરે પો.
 પ્રેમે પહેરોને ખાદી, થાય દેશ તણી આખાદી
 નહીં તો થશે બરબાદીરે પોકારી શું કહે સાબર૦-૧

ફેશનનો ચાળો ત્યાગો સૌ ખાદી હવે તો માગો
 ઓ હીંદ તનૂજો જાગો પોકારી શું કહે સાબર૦-૨
 હીંદ મુસલ્મીન પ્યારા શા હાલ જુઓને તમારા
 થાય છે ધર્મ ધસારારે પોકારી શું કહે સાબર૦-૩
 જહેન ખાદીથી શું ડરતાં ભાર ગભં તણો તમ ધરતાં
 લેડી ફેશન લઈ ફરતાં રે પોકારી શું કહે સાબર૦-૪
 ભારતની ઈજ્જત રાખો શું દુઃખ તમે તો સાખો
 દુર વિદેશી કાપડ નાંખો પોકારી શું કહે સાબર૦-૫
 ધરી આત્મજાળથી લડશે ખાદીથી આગળ ચડશે
 નહિ તો એ હેઠા પડશે પોકારી શું કહે,
 ચેરવડાનો યાત્રિકરે પોકારી શું કહે સાબર૦-૬

૧૫

હવે તો વાપરો ખાદી.

(ગજલ)

હમારા દેશના બંધુ હવે તો વાપરો ખાદી,
 બરફ સમ ઉજળી ઘોળી હવે તો વાપરો ખાદી—૧
 પ્રભુના દેવ મંદીરમાં લગનના લવ્ય મંડપમાં
 સ્વયંસેવક તણા દળમાં હવે તો વાપરો ખાદી—૨
 લગનમાં ચુંદડી કાજે મરણમાં ખાંપણો કાજે
 કબર માંહી કફન કાજે હવે તો વાપરો ખાદી—૩
 તમારા દેશનો પૈસો તમારા દેશમાં રહેશે
 ગરીબોને મદદ કરવા હવે તો વાપરો ખાદી—૪
 વિદેશી વસ્ત્રમાં લોહી ન વાપરશે તમે કોઈ
 ગાંધીનો મંત્ર ધારોને હવે તો વાપરો ખાદી—૫
 ખાદીમાં આખાદી છે વળી ચોકખી સ્વદેશી છે
 વિદેશી વસ્ત્ર ત્યાગીને હવે તો વાપરો ખાદી—૬

હમારા દેશની બહેનો તમે ફેશન છોડી દ્યો
તમારાં અંગ શોભાવા હવે તો વાપરો ખાદી—૭
અરે ઓ હિંદના વાસી ચહો જો દેશની રક્ષા
બચાવા માતૃ ભૂમિને હવે તો વાપરો ખાદી—૮

૧૬

લગાડો આગ ફેશનને

(ગઝલ)

મહાત્માના વચન પરથી સ્વદેશી વૃત્તને પાળો.
હૃદયમાં હર્ષ લાવીને. લગાડો આગ ફેશનને.—૧
મુકો હાયલ અને વૉયલ અપ-ટુ-ડેટ રીતને છોડો.
પહેરી હાથની ખાદી લગાડો આગ ફેશનને—૨
ભલે હો ફેનસી સાડી તમારી ફેનસી ચોળી.
કરો સૌ સ્નેહથી હોળી લગાડો આગ ફેશનને—૩
કપાળે શીર ગાયોનાં તમારા શોખને ખાતર
વિદેશી વસ્ત્રને કાઢી લગાડો આગ ફેશનને—૪
તમારા સ્વામી ની લજ્જા તમારા પિયરની લજ્જા
સદા છે શુદ્ધ ખાદીમાં લગાડો આગ ફેશનને—૫
રડે છે અન્ન વિણ લાખો રડે છે વસ્ત્ર વિણ લાખો
અરે તે દીનને માટે લગાડો આગ ફેશનને—૬
અરે આ દેશની દોલત બધી પરદેશમાં જાયે
છતાં પણ આંખના ઉઘડે લગાડો આગ ફેશનને—૭
બનો ટેકી અને શૂરા તમે પુરુષાર્થને લાવી
પ્રતિજ્ઞા પાળવાને તમ લગાડો આગ ફેશનને—૮
તમે આ માતૃભૂમિના સહુ સંતાન છો બ્યારા
ઉચ્ચારી વંદે માતરમ્ને લગાડો આગ ફેશનને—૯

ગાંધી આજ્ઞા માની લે.

(શુદ્ધ સુંદર અતી મનોહર મંત્ર વંદેમાતરમ એ-રાગ)
 માની લે તું ગાંધી આજ્ઞા ગાંધી આજ્ઞા માનીલે એ-ટેક
 છોડી દે પરદેશી કપડાં છોડી દે તું છોડી દે
 દેહ પર તું શુદ્ધ ખાદી ધારી લે તું ધારી લે.—માનીલે૦ ૧
 આજ સુધી ખૂબ પહેર્યાં વસ્ત્ર પરદેશી બધાં
 પાપમાંથી મુક્ત થાવા શુદ્ધ ખાદી ધારી લે—માનીલે૦ ૨
 વાપરી પરદેશી વસ્ત્રો લક્ષ્મીને હાંપી મુકી
 લાવવા એ લક્ષ્મી પાછી શુદ્ધ ખાદી ધારી લે—માનીલે૦ ૩
 ગામડાં ભાંગ્યાં હુન્નરો ધર્મ દેશીનો ચૂક્યો
 ગામડાં આખાદ કરવા શુદ્ધ ખાદી ધારી લે—માનીલે૦ ૪
 દેશના કાજે હુન્નરો પ્રાણ બહાલા પાથરે
 દેશના કલ્યાણ કાજે શુદ્ધ ખાદી ધારી લે—માનીલે૦ ૫
 ગાંધીજી કહે છે પુકારી વસ્ત્ર પરદેશી તજો
 મહાસલાની એજ આજ્ઞા શુદ્ધ ખાદી ધારી લે—માનીલે૦ ૬

ખાદી ધરોને અંગ. (ખાસ સ્ત્રીઓ માટે)

ખાદી ધરોને અંગ સહીયર સહુ ખાદી ધરોને.
 ઉરમાં લાવીને ઉમંગ સહીયર સહુ ખાદી ધરોને

સાખી

વસ્ત્ર વિદેશી પહેરીને દુઃખી થયો બહુ દેશ
 હિત ચાહો જો હિન્દનું તેનો સંગ ન કરશે લેશ—સહીયર સૌ૦ ૧

સાખી

ભૂખે મરે ભારત જનો દયા હૃદયમાં હોય
સુખ મરહો જો સર્વનું ફેશન કરે નહી કોય—સહીયર સૌં ૨

સાખી

ખાદી આખાદી કરે કરે દુઃખ સૌ દુર
સ્વતંત્રતાને આપીને સ્વરાજ્ય લાવે જરૂર—સહીયર સૌં ૩

સાખી

દેશ હીતને કારણે ગયા વીર નરો જલ .
ગાંધીજીનું કહ્યું માનીયે તો સ્વરાજ્ય લેવું સહેલ—સહીયર સૌં ૪

૧૯

સ્વરાજ્ય લેવું સહેલ છે

રેંટીયા ઉપર દીવો ગાંધીજી ઘણું જીવો મારીખેનો સ્વરાજ્ય લેવું સહેલ છે
તમે ભપકા ફેશન છોડો રેંટીયાશું પ્રીતી જોડો—મારી ખેનો
આળસને નીંદા ત્યાગો રેંટીયો કાંતવાને જાગો—મારી ખેનો
પરદેશી કાપડ છોડો ખાદીથી પ્રીતી જોડો—મારી ખેનો
ખાદીની ધુન લગાવો ખાદીનું તાન જગાવો—મારી ખેનો
વણુનારો તાણો વાણો અંત્યજ ને અંધુ જાણો—મારી ખેનો
મર્યાદા ખોટી છોડો પામર અંધનને તોડો—મારી ખેનો
ધરમાં સૌને સમજાવો ખાદીનો મંત્ર પઢાવો—મારી ખેનો
હોય મર્ણુ કે લગ્ન પ્રસંગે વાપરજો ખાદી ઉમંગે—મારી ખેનો
ખાદીથી મજબૂત સચવાયે ખાદીથી શિયળ પગાયે—મારી ખેનો
ગાંધીજી ની જય ખોલો તમ શુદ્ધ હૃદયને ખોલો—મારી ખેનો

હિંદ ઉપર ગોળીનું શું તોફાન.

(સાબરમતીનો સાધુરે પોકારીશું કહે એ-રાગ)
 હથી આર વિનાના હિન્દ ઉપર ગોળીનું શું તોફાન
 શોલાપુર પેશાવરમાં બહુ જીલ્મ થયા ધરધરમાં
 લખતાં કંપારે કરમારે સત્તાનું શું ગુમાન-હથિયાર૦ ૧
 હિંદ ઉપર ગોળી છુટી બહેનોની લાલો છુટી
 બની ન્યાય અદાલત જુદીરે લાવો શું લુખાંતાન-હથિયાર૦ ૨
 નિઃશસ્ત્ર પ્રજાને મારે નામદનું કામજ સારે
 ભલે મનમાં ગમે તેમ મહાલે પણ કાયરતાનું નીશાન-હથિયાર૦ ૩
 કાયદા બાબુએ મુક્યા બોલીને તે પર થુંક્યા
 અનીતીના રસ્તે ઝુક્યારે સત્તાનું રહ્યું ન માન-હથિયાર૦ ૪
 હોય શસ્ત્રની સામે શસ્ત્ર ન્યાય દૃષ્ટીએ એકત્ર
 બે હોય તમ સાચું તંત્ર રે સતવાદીનું એ સ્થાન-હથિયાર૦ ૫
 (દધાલીઆવાલા)

૨૧

રાજા તેને જાણવો

રાજા તેને જાણવો જે પ્રજાને સુખી કરે
 રાજા તેને જાણવો જે પ્રજા હીત હોયે ધરે
 રાજા તેને જાણવો જે આપે અદલ ઈન્સાફ
 રાજા તેને જાણવો જે સદા રાખે હૈયું સાફ
 પ્રજા સાથે મળી ન રહે સદા રહે ભયભીત તે રાજા
 દુઃખ દીયે પ્રજાને ભારી સદા રહે કલંકીત તે રાજા
 હોય સારો રાજા તેનું રાજ્ય રહે સદા અચળ
 હોય ખુરો રાજા તેના રાજ્યની થાયે અજલ.

(મી. દારબશા)

૨૨ પરવા નથી

- કંટક અમારા રાહમાં પથરાય તો પરવા નથી
આ તન બદન અંગાર આધીન થાય તો પરવા નથી—૧
- લુંટાય મીલકત માલ કે ધરખાર તો પરવા નથી
ને બાળ બચ્ચાં શહીદ થઈ જાય તો પરવા નથી—૨
- જેલમાં જતો અમારા સૃકાનીયો ડરશે નહીં.
આત્મ ભોગો આપવા પાછી પાની ભરશે નહીં—૩

૨૩ વીર વર ગાંધી

(ગઝલ)

- કર્યા નિર્ભય હજારો લોકને તેં વીર વર ગાંધી
અને હરદમ કસાવી તેં યુવાનોની કમર ગાંધી—૧
- અહિંસાનો ચલાવ્યો આજ તેં ભિપણ સમર ગાંધી
રહેશે તું જગતના સર્વ ઇતિહાસે અમર ગાંધી—૨
- નાહ હિંસા, અહિંસાના અમારા તોડશે કિલ્લા
નહિં તવ કુરતા, અમ નમ્રતાના ફેડશે કિલ્લા—૩
- નથી શક્તિ પ્રભૂતામાં લઘુતા આ નમાવી દે
ભલે સરકાર તું તારી દમન નીતી ચલાવી દે—૪
- યુવાનો હિન્દના ઉદ્ધારમાં લટતાંજ મરવાના
- ન પાછા ધર્મ યુદ્ધ થી હવે નિજ ચર્ણુ ભરવાના—૫
- નથી આ પ્રાણની પરવા વધુ આ દેશ બહાલો છે
મરી જાશું મરી જાશું સદા આ દેશ બહાલો છે—૬
- વહાવીશું સદા તનથી અમે શોભિતની ધારા
અમે પ્રિય હિન્દ મૈયાને અમારા પ્રાણ દેનારા—૭

બને હમ હિન્દકે યોગી.

(ગઝલ-ભાષા હિંદી)

બને હમ હિન્દકે યોગી ધરેંગે ધ્યાન ભારતકા
 ઉઠાકર ધર્મકા જંડા કરેંગે માન ભારતકા—૧
 ગલેમેં શીલકી માળા પહનકર જ્ઞાનકી કફની
 પકડ કર ત્યાગકા દંડા રખેંગે માન ભારતકા—૨
 તજેં સખં લોકકી લજ્જા તજેં સુખ ભોગકી સજ્જા
 હમ અપનામાંસ અર મજ્જા કરે કુરબાન ભારત પર—૩
 હમારા જન્મકા સાર્થક હમારા મોક્ષકા મારગ
 હમારા સ્વર્ગકા કારન યહિ ઉઘાન ભારતકા—૪

અરે સખ હી જલ જાય

(છપ્પો)

અરે સખ હી જલ જાય ઐર હમભી સાથ ખાખ હો જાય
 સિતમ શાહી ઉખેરેંગે અગર હમ ઉખડ જાએંગે.
 ગુલામી દુર કરનેકો હમારા ખૂન બહાએંગે.
 ચઢકર ફાંસીકે તખ્તપર મરદાનગી હમ બતાએંગે
 મરેંગે શીરતો પૈદા યહિ હિંદમેં હોએંગે.
 લેકીન તબા જુલ્મીકા કરે ખીના ન છોડેંગે

બલિદાન હો હમારા

(આનંદ કંદ એસા-એ રાગ)

- દે કરકે ધ્યાન સુન લ્યો. કરતા હું મેં ઇસારા
 કર્તવ્યસે ન ચલના હિન્દી સમાજ ખ્યારા—એ-ટેક૦
 હુમ હિન્દ કે સિતારે ફિરતે હેં મારે મારે
 જબસે વિદેશીયોને. આકર કે પગ પસારા—દે કરકે ૧
 પંરવશ નિંદમે હુમ ચિરકાલસે પડેં હું
 આઝાદ હોકે અબતો ઇસસેં તરે કિનારા—દે કરકે ૨
 હિન્દુ વ મુસ્લમીનો યહ બાત સત્ય બનો
 સ્વાતંત્ર્યકે બિના ના હોગા ઉદય હમારા—દે કરકે ૩
 ઇસ શાંત યુદ્ધ મેં હુમ શામિલ યદિ ન હોવેં
 તો હિન્દમેં હું હુમને બસ વ્યર્થ જન્મધારા—દે કરકે ૪
 સુનકર પુકાર મેરી અબ તુમ કરો ન દેરી
 નિજ કર્મસે બજાઓ સ્વરાજ્યકા નગારા—દે કરકે ૫
 યદિ સત્ય શીલ છોડેં ઔર શસ્ત્ર ધારલેં હુમ
 દુનિયા કે બી હરાદેં ઇંગ્લંડ કયા બિચારા—દે કરકે ૬
 પર સત્ય શીલતા તો આદર્શ હું હમારા
 ઉસકો ન હુમ તજેંગે સર્વસ્વ બાય હારા—દે કરકે ૭
 ઇસકે લિયે સદા હુમ સૌભાગ્ય માનતેં હું
 ભારતકી ઉન્નતિમેં બલિદાન હો હમારા—દે કરકે ૮

(મુનિ તિલક વિજયજી)

છીન શક્તિ હૈ નહિં.

(હિંદુસ્તાની ગઝલ)

છીન શક્તી હૈ નહીં સરકાર વંદે માતરમ્
શૂર વીરોં કે ગલેકા હાર વંદે માતરમ્—એ ટેક.
સર ચઢોં કે સરમે ચકકર ઉસ સમય આતા જરર
કાનમેં પહુંચી જહાં ઝંકાર વંદે માતરમ્—૧
હમ વહીં હૈં જો હિ હોના ચાહિએ મંસ વકતપર
આજ તો ચિલ્લા રહા સંસાર વંદે માતરમ્—૨
જેલ મેં ચકકી ઘસીટે ભૂખસે હો મર રહા
ઉસ સમય ભી બક રહા ખેનર વંદે માતરમ્—૩
મૈત કે મુંહ પર ખડા હૈં કહ રહા જલ્લાહસે
ભોંક દે સીને મેં વો તલ્વાર વંદે માતરમ્—૪
ડોકટરોંને નખજ દેખી સિર હિલાકર કહ દિયા
હો ગયા મસંકા તો યહ આબર વંદે માતરમ્—૫
મદ, હોળી, ઔર દસહરા, સુખરાત સે ભી સૌ ગુના
હૈ હમારા લાડલા તો હાર વંદે માતરમ્—૬
બલિ મેંકા જુલ્મ ભી કા ધુરસા ઉડ બચગા
ફૈસલા હોગા સરે દરબાર વંદે માતરમ્—૭

મુખારિક હો..

(ગઝલ)

હમારે હિન્દ કી ચઢતી મુખારિક હો મુખારિક હો—એ-ટેક.
પ્રિય હિન્દુ મુસલ્માનો ઊદય અબ હિન્દકા બનો
હમેં સ્વરાજ્ય કી હલચલ મુખારિક હો મુખારિક હો—૧
પડે સોતે થે મુદદત સે અહો હમ ઘોર નિંદ્રામે
હમારી નીંદ્રા ઊડના મુખારિક હો મુખારિક હો—૨

૧૦૧ સત્યાગ્રહી ડંકા જગાયા હુમકો ગાંધીને
 ઇન્દોર હિન્દમેં જીવન મુખારિક હો મુખારિક હો—૩
 પ્રિય બહેનો! પ્રિય ભાઈ! બનો ગાંધી કે અનુયાયી
 તુમહારા સત્ય જીત લેના મુખારિક હો મુખારિક હો—૪
 દમન કર ઇન્દ્રિયાં અપની બઢાવો આત્મ શક્તિકો
 તુમહારે શીલકા સૌરભ મુખારિક હો મુખારિક હો—૫
 બતાકર યોગ્યતા અપની કરો નિજ કાર્ય શાંતિસે
 • યહ ગાંધીજીકા ફરમાના મુખારિક હો મુખારિક હો—૬
 (મુનિ તિલક વિજયજી પંબખી)

૨૯

શુદ્ધ વંદે માતરમ્.

(હિંદુસ્તાની ગઝલ)

શુદ્ધ સુંદીર હુમકો પ્યારા શબ્દ વંદે માતરમ્
 શબ્દ હય શ્રી ગોખલેકા શુદ્ધ વંદે માતરમ્—૧
 ખાને પીને ચલને સુને ઇસકા હૃદયમેં સ્થાન હો
 નીંદ મય ખી ખ્યાલ આવે ન્યારા વંદે માતરમ્—૨
 અગર કોઈ અન્યાયી તુમકો બાંધ લે અન્યાયસે
 જલમેં જાકર ન ભૂલો તાન વંદે માતરમ્—૩
 જલખાને મય કહા હય વાજ વ તખલા સાજ હો
 હાય કડીઓંકું બજાકર બોલો વંદે માતરમ્—૪
 ખાલ ખીચવા લો ખુશીસે સુળીધર તુમકો મીલે
 સુળીકે તખ્તોપે જાકર બોલો વંદે માતરમ્—૫
 જીસ સમે કોઈ મુસીબત સીરપે આવે દોરતો
 ઉસ સમે હસહસકે કહેના ભાઈ વંદે માતરમ્—૬
 ગૌ દુઃખી હય ભાર્ત માતા હો ચુકા એ લાઈલાજ
 કામ દો અકસીરકા ચુકસાઈ વંદે માતરમ્—૭
 હય પ્રભુ બાંકે બિહારી સુન લે ખીનતી હમારી
 તુમખી અપની બાંસલીમેં બજાવો વંદે માતરમ્—૮

ખાદીકા ડંકા.

ખાદીકા ડંકા આલમમેં બજવા દિયા મહાત્મા ગાંધીને
 મેન્ચેસ્ટર લે'કેશાયર કેા હિલવા દિયા મહાત્મા ગાંધીને-૧
 દેશી વસ્ત્રોંકા પહનો તુમ દો છોડ વિદેશી કપડોંકા
 યહ પાઠ ભલી વિધિસે હમકેા પઢવા દિયા મહાત્મા ગાંધીને-૨
 દેશી ઘોતી ગાંધી ટોપી ખાદીકા કુરતા બી કિયા
 ઓઢના બિઝોના ખાદીકા કરવા દિયા મહાત્મા ગાંધીને-૩
 મનહૂસ વિદેશી કપડોંકી જલવા દી ભારતમેં હોળી
 શુભ ચલન સ્વદેશી ખાદીકા ચલવા દિયા મહાત્મા ગાંધીને-૪
 જો પહન સાડિયાં પરદેશી ચલતીથી ભારતકી નારી
 ખાદીસે ઉનકા સુંદર તન સજવા દીયા મહાત્મા ગાંધીને-૫
 સિરસે પૈરોં તક હં ખાદી ખાદીકે શ્વેત સમંદરસે
 હં આજ જમાને કે દિલકેા દહલા દીયા મહાત્મા ગાંધીને-૬
 ખાદીકી શક્તિ બમ સે બી હં અધિક કામ કરનેવાલી
 ખાદીકા ગોલા ભારતકેા દિલવા દિયા મહાત્મા ગાંધીને-૭
 અબ ત્યાગી વિદેશી વસ્ત્રોંકા પહનો "દિનેશ" દેશી ખાદી
 ખાદીકા ઝંડા ભારતમેં ફરકા દિયા મહાત્મા ગાંધીને-૮
 (રાષ્ટ્રીય ડંકામાંથી)

સંદેશા પૂજ્ય ગાંધીકા.

(ગઝલ)

સંદેશા પૂજ્ય ગાંધીકા જગતકેા હમ સુના દેંગે
 અગર હં દેશ સોયા તો જોસે અબ હમ જગા દેંગે-૧
 તજેંગે મોહ કૌન્સલકા ન લેંગે પદ ગુલામીકા
 સેવા કર માતૃ ભૂમિકી જોસે જીન્નત બના દેંગે-૨

તજોંગે સકુલ ઔર કુલેજ હટા દેંગે વકાલતકો
 સ્વદેશી વસ્ત્ર ભૂષાકા સખક સખકો પદા દેંગે—૩
 અદાલતમેં ન દુઃખ પાવે કરે પંચાયતી જરી
 મિટે અન્યાય જલદીસે પ્રથા ઐસી ચલા દેંગે—૪
 નહિ બંદુકકા ડર હિ ન તોફાંકા હુમે ધડકા
 આત્મ બલકા ખરા ડંકા જગતમેં હમ બજા દેંગે—૫
 લદાખસેં ન કુછ મતલબ ન શસ્ત્રાંકી જરૂરત હિ
 • ભલકતી આગકો સખ હમ સુધારસસે ખુબ દેંગે—૬
 કૃષ્ણ બુધ વીર રાધવકા તથા ખિલામ મોહમ્મદકા
 તિલક દાદા મહાત્માકા સંદેશા હમ સુના દેંગે—૭
 હમેં સ્વરાજ્ય સિદ્ધિમેં સુદર્શન ચક્ર હિ ચરખા
 ખસીસે હમ વિદેશીકા મૂલ જડશે ઊડા દેંગે—૮
 દયા મય ગોદમેં અપની ઊઠા લો વીર ભારતકા
 શાંતિ રસ પ્રેમકા પ્યાલા સર્બકો હમ પીલા દેંગે—૯

૩૨

ચરખા ચલા ચલાકે.

(આનંદ કંદ ઐસા—એ રાગ)

ચરખા ચલા ચલાકે લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે એ ટેક.
 મલમલ જો હિ વિદેશી આનેકો ગજ મિલેંગી
 ખાદી ન હમ છોડેંગે લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે—ચરખા ૧
 બહાતર કરેડ રૂપયા જતા વિદેશમેં જો
 ઊસકૂ બચા બચાકે લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે—ચરખા ૨
 ચરખેકી ધણુધણાટ રણભેરિયા બજેંગે
 અંગ્રેજકો સુનાકે લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે—ચરખા ૩
 યા હકક હિ હુમારા તન જનસે બિ પ્યારા
 મરણેં નહિ ડરેંગે લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે—ચરખા ૪

હુમ સખ પરેડ ફૈજ કપ્તાન્ હુમારા ગાંધી
 આજ્ઞા બીસીકિ લેંગે લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે—ચરખાં ૫
 તેહત્તીસ કરોડ ફૈજ રણ સાથ એ ચલેંગે
 ગાંધી હુકુમ કરેંગે લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે—ચરખાં ૬
 ચરખા હી તોફાનેંગે તકબા બનેં હં બરછી
 ગોલેસે સુત્ર કે હમ્ લેંગે સ્વરાજ્ય લેંગે—ચરખાં ૭

૩૩

આ ગયા હૈ કર્મ યુગ કુછ.

(શુદ્ધ સુંદીર હમકો પયારા—એ રાગ)

આ ગયા હં કર્મ યુગ કુછ કર્મ કરના શીખ લો
 દેશ પર ઔર જાતિ પર હસહસકે મરના શીખ લો—૧
 મારનેકા નામ મત લો પહલે મરના શીખ લો
 મિસ્લે આયરલેન્ડ દબ્બકર ફિર ઉભરના શીખ લો—૨
 પાર યદિ હોના તુમહેં પરતંત્રતા દુઃખ સિંધુસે
 તૈર કર તો રક્ત સાગર-સે ઉતરના શીખ લો—૩
 ફિર જલા દોગે સકલ સંસારકો છિન માત્રમેં
 દેશ દુઃખકી આગમેં પર પહલે જલના શીખલો—૪
 જલ યાત્રાકે લિયે દિન રાત બિત્સાહીત રહો
 કૃષ્ણ જન્મ સ્થાનમેં નિર્ભય વિચરના શીખ લો—૫
 દેખના હં દ્રવ્ય ભારત વર્ષમેં યદિ સ્વગંકા
 દેશકા તો પ્રાણ પ્રણુસે દુઃખ હરના શીખ લો—૬

૩૪

રાષ્ટ્રપતિ જવાહર લાલ.

ભારતકા ડંકા આલમમેં બજવાયા વીર જવાહરને
 સ્વાધીન બનો, સ્વાધીન બનો, સમજાયા વીર જવાહરને—૧
 અંગ્રેજોં કી મૃગ તૃણામેં ભૂલે થે ભારત વાસી સખ
 પૂરી આઝાદી કા મંત્ર શિખવાયા વીર જવાહરને—૨

ઘોંટી હે રાજનીતિ ઉસને જાની હે ખાક વિદેશોંકી
 સમતા સ્વતંત્રતા કા મારગ દિખલાયા વીર જવાહરને-૩
 હિંદુ મુસ્લિમ શિખ જૈન ઇસામ પારસી ભાઈ ભાઈ હે
 સખ ઉંચ નીચ કા ભેદ ભાવ મિટવાયા વીર જવાહરને-૪
 ઇંક રાશન આગ ધધકતી હે આઝાદી કી ઉસકે દિલમેં
 જીસસે યુવકોંકા મુઢાં દિલ ચમકાયા વીર જવાહરને-૫
 નવયુવક કરોડોં ભારતકે ભૂલેથે ભોગ-વિલાસોંમેં
 યુવકોં કી શકિત કે એકદમ ઉકસાયા વીર જવાહરને-૬
 બિજલી હે વાણી મેં ઉસકી ગદુ હે આંખોં મેં ઉસકી
 દેખા જીસકો ઇંક પલ-ભરમેં અપનાયા વીર જવાહરને-૭
 ગાંધી જબ આશિષ દે ખોલે “ખુદ કલકં બનૂં ગાંધી મેં તેરા”
 તબ સેહરા રાષ્ટ્ર પતિકા સિર બંધવાયા વીર જવાહરને-૮
 લખકર “પ્રકાશ” અબ ભારતકા અચરજમેં હૂંખી હિંદુનિયા
 કાંગ્રેસ કે કરકે મુઢીમેં મુસકાયા વીર જવાહરને-૯
 (રાષ્ટ્રીય ડંકામાંથી)

૩૫

ગાંધી ટોપી વાલોંને

ઇંક લહર ચલાદી ભારતમેં ઇંક ગાંધી ટોપી વાલોંને
 “સ્વાધીન બનો” ચહુ સિખાદિયા ઇંક ગાંધી ટોપી વાલોંને-૧
 સદિયોંકી ગુલામી મેં ફસકર અપને કે ભી જો ભૂલેથે
 કર દિયા સચેત ઉન્હેં અબતો ઇંક ગાંધી ટોપી વાલોંને-૨
 સર્વસ્વ દેશ-નહત કરદો તુમ અર્પણ સપુત હો માતાકે
 સર્વસ્વ-ત્યાગ કા મંત્ર દિયા ઇંક ગાંધી ટોપી વાલોંને-૩
 અન હિત મેં ભારત-માતાકે જો લગે દેશ-દ્રોહી બનકર
 ઉંકો સત-પથ પર ચલાદિયા ઇંક ગાંધી ટોપી વાલોંને-૪
 પટબંદ હુએ કિતને મિલકે લેંકેશાયર ભી ચીખ ઉઠા
 ચરખે-સા ચક્ર ચલાયા જબ ઇંક ગાંધી ટોપી વાલોંને-૫

રોતે હું વિદેશી બ્યાપારી અપનાસિર ધુન ખિલંલાતે હું
 ખાદીસે પ્રેમ ક્રિયા જખસે ધન ગાંધી ટોપી વાલોતે-૬
 યુવકોં કે હૃદય-દુલારે હું આંખોં કે પ્યારે તારે હું
 યુન ક્રિયા જવાહર કે રાજ્ય ધન ગાંધી ટોપી વાલોતે-૭
 ખુશ હુઆ 'દગ્ધ' યહ સુન કરકે સ્વાધીન બનેગાભારત અખ
 વિશ્વાસ દિલાયા અસા હોં ધન ગાંધી ટોપી વાલોતે-૮
 (દગ્ધ) (રાષ્ટ્રીય ડંકામાંથી)

૩૬

જન હો ખાદી વાપરા

(ભાષા મરાઠી)

હિંદુસ્થાન લા વણુવા લાગલા	જનહો ખાદી વાપરા-જનહો
જલિયત્ બાગેચી કતલ ઉડાલી	આજ્ઞા અપુલ્યા ધ્યાની
ગોળીખાર જૈ તો મધિ ઝાલા	પહાવે ના તો નયની-જનહો
દંગલ દુસરી ગુરકા બાગે મધ્યે	પાહિયલી સર્વોની
શીખ લોકાંના બહુત જિગિયલે	ત્યા નોકર શાહીને-જનહો
એકા એકાલા અસેં તુરવિલે	ઘોડયાચ્યા ટાપાંની
પરી શાંતતેચ્યા ભંગ ન કરિતાં	યશ મિળવિલેં શીખાંની-જનહો
અસંખ્ય ભોક તુરંગી ઘાતલે	નાગપુર નિશાણી
સરતે શેવટીં સોડુની દિધલે	ગાંધીચ્યા તત્વાંની-જનહો
સ્વરાજ્ય માઝા જન્મ સિદ્ધ હા-	હકક દાવિલા કાણી ?
અજર અમર હેં નાંવ રાખિલેં	લોકમાન્ય ટિળકાંની-જનહો
સત્વશીલ તે મહાત્મા ગાંધી	બસલે યોગી હોવોની
અસહકારાચેં ખડગ હાતામધ્યેં	ખાદી મંત્ર જપવોની-જનહો
દાર સોડા તાડી સોડા	સોડા માલ વિદેશી
જ્યાચી જુલ્મી જકાત થેતો	ઘાલા બહિષ્કાર ત્યાસી-જનહો
દવેષા દવેષ કલહ ભાંડણેં	ઘાવી આતાં સોડોની
ખાદી વાપરા સુતહી કાઢા	હાતિ ચરખે થેવોની-જનહો

૩૭

હિંદવાસી જાગીયે

(હિંદુસ્તાની ગઝલ-નો રાગ)

જાગીયે ઓ હિંદવાસી જાગીયે સખ જાગીયે
 ગાંધી તુમકો જગા રહા હું હિંદ વાસી જાગીયે—૧
 ગુલામી કે બંધનસે યે હિંદ દેશ દુઃખી હો રહા
 બંધન છુડાને કે લિયે ઓ હિંદવાસી જાગીયે—૨
 • અહિંસા પરમો ધર્મ હું યે ગાંધીને શીખા દિયા
 યે મંત્ર હૃદયે સ્થાપને કેા હિંદવાસી જાગીયે—૩
 યે મંત્ર બલસેં સત્તાવાલી સરકાર ભી થરથરતી હું
 યે મંત્ર માલા જપને કેા હિંદવાસી જાગીયે—૪
 ધડકતે હૃદયે કરે વો દમન નીતી ભી જોરસેં
 અપની ટેક અચળ રખનેકેા હિંદવાસી જાગીયે—૫
 મહાત્મા ગાંધી ને કહા હું યજ્ઞ યહુ આખીરકા હું
 શિર ઝુકાના યજ્ઞ મેં યે હિંદીઓંકા ધર્મ હું—૬
 દધાલીઆ વાલાં કી બિનતી સુનીયે સખ હિંદીઓ
 તન બદન ધન અર્પને કેા હિંદવાસી જાગીયે—૭

૩૮

રાષ્ટ્રીય ઝંડા વંદન (ભાષા હિંદી)

વિજયી વિશ્વ ત્રિરંગા પ્યારા, ઝંડા ઉંચા રહે હમારા. ટેક.
 સદા શક્તિ બરસાનેવાલા, પ્રેમ-સુધા સરસાને વાલા
 વીરોંકા હરપાને વાલા, માતૃભૂમિકા તન-મન સારા—ઝંડા ૦. ૧
 સ્વતંત્રતા કે ભીષણુ રણુમેં લખકર બહેં જોશ ક્ષણુક્ષણુમેં
 કાંપે શત્રુ દેખકર મનમેં મિટજાએ ભય સંકટ સારા—ઝંડા ૦. ૨
 ઇસ ઝંડેકે નીચે નિર્ભય લેં સ્વરાજ્ય યહુ અવિચલનિશ્ચય
 ખોલો ભારત-માતાકી જય સ્વતંત્રતા હો ધ્યેય હમારા—ઝંડા ૦. ૩

આઓ પ્યારે પીરેં આઓ દેશધર્મપર બલિ-બલિનઓ
 એકસાથ સબ મિલકર ગાઓ પ્યારા ભારત-દેશ હુમારા—ઝંડાં ૪
 ધસિકી શાન ન જાને પાઓ ચાહે જાન ભલે હી જાઓ
 વિશ્વ વિજય કરકે દિખલાઓ તબ હોવે પાણુ પૂર્ણ હુમારા—ઝંડાં ૫
 (રાષ્ટ્રીય ડંકામાથી)

૩૯

ભારત હુમારા દેશ હૈ

ભારત હુમારા દેશ હૈ, હિત ઉસકા નિશ્ચય ચાહેંગે
 ઉસકે હિતકે કારણ હમ કુછ ન કુછ કર જાઓંગે—ભારત
 ભારત હુમારી માતૃ ભૂમિ, ઉસકા રણ હમપર હૈ બહુત,
 ઉસકે મિટાને કે લિયે હમ, કુછ ન કુછ કર જાઓંગે.—ભારત
 ભારતકે દુઃખપ્રદ અવનતિ પર કયોં ન અશ્રુ બહાવેંગે,
 ઉસકે હટાને કે લીયે હમ, કુછ ન કુછ કર જાઓંગે.—ભારત
 ધર્મ વિદ્યા ઔર ધનસે, ઉન્નતિ ભારત કી હોવે,
 ઉસ ઉન્નતિકે માર્ગમેં હમ, કુછ ન કુછ કર જાઓંગે.—ભારત

૪૦

ઝંડા વંદન (ભાષા મરાઠી)

નવ હિંદ રાષ્ટ્ર ઝંડયા પ્રણામા ઘે યા (ટેક)
 હિંદભૂમિચ્યા હિંદી જનાંચ્યા સ્વાભિમાન ચિન્હા પ્રણામા ઘે યા.
 સ્વાતંત્ર્યાચ્યા વાર્યા વરતીં બા ફડ ફડણાર્યા પ્રણામા ઘે યા.
 સ્વરાજ્ય માત્રેં મીહી ત્યાચ્યા જગતાં સાંગાયા પ્રણામા ઘે યા.
 હિંદ પૂત્ર હે સિદ્ધ તુઝયાસ્તવ પ્રાણુહી અપ્રાંયા પ્રણામા ઘે યા.
 નંબ્યા મનૂચે શિલેદાર હે નમિતિ તુજ રાયા પ્રણામા ઘે યા.

**Printed by L. M. Motee Proprietor Commercial Printing Works,
12 Sholapur Road Poona.**

and

**Published by Fatechand Laloobhoy at 521 Centre Street
CAMP POONA.**

બસ, મુલક નિમિત્તે મરી ફીટવા.

બહાદુર થઈને બહાર પડો.

(આવો આજે આવડ બાજો-એ-રાગ)

ભારતના ભડકીર હવેતો હદ થઈ ગયો નિંદ તમે
ગાંધી આજો અહીં કરીને સત્યાગ્રહનો સ્વાગ સજે
હિન્દુને ઈસ્લામ જમાવી સંપ. વેગળું વેર કરો
બસ મુલક નિમિત્તે મરી ફીટવા બહાદુર થઈને બહાર પડો—૧
આ સરકારે આંખ હવે પોતાની લાલ બનાવીને
કુર કારડો હાથ ધર્યો છે રોપ રૂઢ્યમાં લાવીને
વીરનરેતે પકડી લીધા, ગઝળ ગુન્ગરો ખરેખરો—બસ૦-૨
જતીનદાસને ખુદીરામ, પંચનળ કેશરી લજ્જપતરાય
સ્વર્ગ સિંધાળ્યા સ્વદેશ ખાતર પોતાની કુરબાં કરી કાય
યાદ કરી એ સહીદ વીરોને, કાન્તિ રસ્તે કુચ કરો—બસ૦-૩
મશીનગનો સરકાર મુંક નો પાળ થડકારો ખાશો ના
તેજ-તમંચા તાણે તેથી હિન્દીજન બહી બશોના
હિમ્મત રાખી દિયે છલવા જોગ્ય બદન તૈયાર કરો—બસ૦-૪
સ્વતંત્રતાનું લુધ્ધ હવેતો મહા ગુજરાતે મંડાળે
ભારત ભરના દેશ ભડતોની પકડા પકડી પાળ થાયે
ધરશે જ્યાં ભાંડાજ શીરંગી ધર ધર લુમશે સીતમગશે બસ૦-૫

મજકુર પુસ્તકમાંનાં ગીતોના રચનાર મહાશયોનાં નામ

જેટલાં પ્રાપ્ત થઈ શક્યાં તેટલાં દર્શાવ્યાં છે. જેમનાં

નામ ઉપલબ્ધ થયાં નથી તેમનાં નામ ન

દર્શાવવા માટે ક્ષમા ચાહું છું

પ્રકાશક.

હિંદીમાં પ્રથમ

બાપુજીનાં ચાર સોનેરી

ફરમાનો

મારા સૈનિકો સાથે સચ્ચસતબા મેદાનમાં ઝુકાવજો:
 માગે કરેલો ભગ યુવકો તમે બર લાવજો ૧
 બાદી મહી સજ્જ થઈ નિજ દેશને શાબાવજો,
 લીધેલ મારી પ્રતિજ્ઞા શીરસાદથી નીલાવજો, ૨
 નિર્બલ તમારું મન યુવકો કદિ કરશે નહિ,
 જકાત લે સરકાર તેવો માલ વાપરશે નહિ ૩
 મારી ધરપકડના સમે શાન્તિ સઘળે પથરાવજો
 અહિં સાતમક યુદ્ધે ચઢી જોલો તમે ડિભરાવજો ૪

બાબાવાલ મહીધર પટયાન વડે માલ

કુસુમાવલી મલવાનું ઠેકાણું.

૧ પ્રકાશક,

ધર નં. ૫૨૧ મેનર રુટીટ પુના ઈન્ડિયા

૨ પી. અમલ બાલમ તારાવંદ શાહ, અકમલસં

૧૯૧૮ માર્ચેટ લાઈન પુના ઈન્ડિયા

